

**Ministerstvo životního prostředí
odbor posuzování vlivů na životní prostředí
Vršovická 65
100 10 Praha 10**

**Stanovisko a připomínky k návrhu Plánu hlavních povodí České republiky
podávané v rámci hodnocení SEA v říjnu 2006**

říjen 2006

Úvod

Aktuální verze návrhu Plánu hlavních povodí, datovaná 21. července 2006 a určená k vyhodnocení vlivů na životní prostředí, byla zpřístupněna veřejnosti 26. září tohoto roku prostřednictvím internetových stránek Ministerstva zemědělství.

Následovalo veřejné projednání dne 9. října, jak to vyžaduje zákon 100/2001 Sb. o posuzování vlivů na životní prostředí. Ministerstvo životního prostředí zároveň sdělilo, že přijímá písemné připomínky ve lhůtě do 20. října.

Podle prezentace ing. Miroslava Krále, ředitele odboru vodohospodářské politiky na ministerstvu zemědělství, uvedené na veřejném projednání PHP bude na základě vyhodnocení SEA zpracována konečná verze návrhu PHP, a to do 10. listopadu. Zástupci obcí a veřejnosti, kteří podávají připomínky, by měli podle jeho příslibu být přizváni k osobnímu jednání, kde se bude prezentovat vypořádání připomínek ze strany ministerstva zemědělství.

Následně má v termínu do 4. prosince proběhnout meziresortní připomínkové řízení a do 22. prosince koncepci schválí vláda České republiky, jak jí to ukládá přechodné ustanovení zákona 254/2001 Sb. o vodách. Plán hlavních povodí je strategickým dokumentem, který bude po schválení vládou vyhlášen nařízením vlády jako závazný podklad pro navazující plány oblastí povodí v jednotlivých regionech.

Zásadní připomínky

1. Vypuštění lokalit výhledových vodních nádrží

Návrh PHP obsahuje rozsáhlý seznam dvě stě jedné nádrže (115 v povodí Labe, 72 v povodí Moravy a 14 v povodí Odry). Všechny 201 nádrží je definováno konkrétními technickými parametry, jako jsou kóta hladiny a plocha zatopeného území (viz str. 70 až 80).

To, jako závazný podklad, již nebude možné při přípravě územních plánů ani dílčích plánů oblastí povodí měnit. Takto definovaná území tak mají být po schválení PHP vládou povinně zahrnuta do územních plánů obcí a vyšších územně-správních celků (VÚC). To ovšem představuje vážný problém pro řadu obcí a mikroregionů.

Není pochyb o tom, že záměr výstavby přehrady v libovolné lokalitě bude mít negativní dopad na život v daném místě – a to přesto, že přehrada bude existovat jen na papíru ve výhledu několika desetiletí a dost možná se nakonec nikdy ani nevybuduje.

Venkovské oblasti již dnes čelí problému stárnutí populace a odlivu mladších, schopnějších či vzdělanějších lidí. Rada starostů se snaží tomuto trendu bránit. Ale stín budování přehrady nepochybně znamená pozvolný útlum života obce, protože perspektiva možné stavby přehrady a zatopení, znamená velkou nejistotu. Výrazně se snižuje ochota obyvatel investovat do domků, motivace k budování i údržbě infrastruktury a občanské vybavenosti. Mladé rodiny si zde stěží budou zařizovat bydlení a raději odejdou jinam.

Přítom duševní pohoda, dobrá životní perspektiva a šance na ekonomické i společenské uplatnění lidí patří k příznivému životnímu prostředí, které je nyní v rámci přípravy PHP veřejně posuzováno. Máme za to, že tento významný negativní faktor dopadu na životní prostředí nebyl při posuzování dostatečně zohledněn.

Přítom zatím nikdo – ani orgány příslušných povodí – nedokázal přesně definovat účel nádrží, který by odůvodňoval právě tento seznam a právě tyto parametry. Tím spíše chybí doložení vyššího veřejného zájmu, který by opravňoval negativní zásahy do práv a životů občanů v dotčených územích.

To je alarmující zejména v souvislosti, že lokality byly vybírány bez jakékoliv konzultace s dotčenými obcemi, které se dozvídají o téměř hotovém Plánu hlavních povodí často jen díky spontánní občanské iniciativě nebo medializaci kontroverzních návrhů přehrad.

Zejména upozorňujeme na to, že v části tzv. ochrany před negativními důsledky sucha, která navrhuje technická opatření a výhledovou výstavbu dvou stovek nádrží, jde Plán hlavních povodí jako strategický dokument zcela nad rámec Evropské směrnice o 2000/60/ES o vodní politice („Rámcová směrnice“). Technická opatření tohoto typu jsou dokonce v rozporu s obsahem a duchem směrnice, která ve vodním hospodářství upřednostňuje přírodě blízká opatření.

Jako zásadní změnu navrhuje:

- **Vypustit technická opatření v kapitole D.2.2. „Ochrana před negativními důsledky sucha“ (str. 41 - 43), které se týkají větších budování umělých nádrží a celé přílohy 4. „Územní ochrana lokalit vhodných pro akumulaci povrchových vod“ (str. 70 – 80).**
- **Pro schvalování vládou v prosinci 2006 zredukovat strategický Plán hlavních povodí pouze na ta opatření, která doporučuje a definuje Rámcová směrnice EU.**
- **Případné lokality pro umělou akumulaci povrchových vod určit v samostatném dokumentu poté, co budou předloženy a oponovány důvodové studie, až s těmito návrhy budou aktivně seznámeny potenciálně dotčené obce a občané a až dostanou adekvátní možnost se na rozhodování o nich podílet.**

Důvodem tohoto návrhu je:

- **objektivně nedostatečně prokázaná potřeba 201 výhledových nádrží s pevně definovanými parametry,**
- **jednoznačně negativní dopady územní ochrany těchto lokalit na kvalitu života ve stovkách obcí a na práva mnoha tisíc obyvatel**
- **možnost odložit rozhodování o případných lokalitách na později, protože to neohroží implementaci evropských směrnic**
- **nutnost projednat územní ochranu jednotlivých lokalit s dotčenými obcemi a veřejností, což se vůbec nestalo**

Dílčí připomínky

Pro případ, že by nebyla akceptována výše uvedená zásadní změna v návrhu PHP, uplatňujeme následující dílčí připomínky.

2. Způsob územní ochrany vytipovaných lokalit

Předchozí verze Plánu hlavních povodí z května tohoto roku prosazovala, aby všechny vytipované lokality byly chráněny využitím institutu územní rezervy podle stavebního zákona. To by v praxi znamenalo stavební uzávěru, která by vedla k postupnému zániku desítek, možná stovek obcí. Nebylo by v nich možné přijímat žádné územní plány, tím pádem ani čerpat dotace na rozvoj venkova, nikdo by nestavěl nové domy, sotva by se našel někdo, kdo by chtěl koupit nemovitost a do obce se přistěhovat.

Ačkoliv současná, veřejně posuzovaná verze PHP hovoří o šetrnějším mechanismu ochrany lokalit, kterým je stanovení limitů využití území podle stavebního zákona, nemusí jít o definitivní řešení. Během projednávání v Praze dokonce ze strany ministerstva zemědělství zaznělo, že i tato metoda je problematická a bude se hledat ještě další mechanismus územní ochrany. Nelze ani vyloučit variantu, že by se tato otázka nechala až na schvalování jednotlivých oblastí povodí, jež má proběhnout do roku 2009.

Vznášíme proto preventivně tuto připomínku:

Způsob územní ochrany lokalit vhodných pro akumulaci povrchových vod nesmí v žádném případě znamenat omezení v přípravě územních plánů obcí, v rozvoji místní infrastruktury a občanské vybavenosti, stejně jako v možnostech výstavby a rekonstrukcí budov určených k bydlení či drobnému hospodaření.

3. Definice lokalit pro akumulaci povrchových vod

Seznam lokalit v návrhu PHP definuje u každé nádrže zcela jednoznačně výšku hladiny a plochu zatopeného území. Jak ukazuje naše zkušenost z posledních měsíců, jsou na jejich základě do územních plánů obcí navrhovány už i konkrétní umístění přehradních hrází. To je přitom s ohledem na blíže neurčený účel budovaných nádrží, nejasný časový horizont i deklarovanou potřebu „chránit území tak, aby se příští generace mohly rozhodnout, jak je využijí“, naprosto neadekvátní, nepotřebné a předčasné.

Respektujeme přitom záměr hájit před nevratným poškozením místa, která jsou zachovalá a vhodná k využití jako možné zdroje vody pro budoucí generace.

Vznášíme proto tuto připomínku:

Namísto seznamu dvou stovek přehrad s konkrétními technickými parametry by měl PHP stanovit území „jemnějším“ způsobem, například vytyčením citlivých a před nevratným poškozením ochranu vyžadujících úseků říčních údolí. Technická vodohospodářská opatření uplatňovaná v těchto oblastech by měla mít bez výjimky přírodě blízký charakter.

4. Konflikty s ochranou životního prostředí

Řada vytipovaných lokalit je v konfliktu s chráněnými územími podle zákona 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny. Jsme přesvědčeni, že stávající ochrana přírody by měla být nadřazena málo zdůvodněné a vágně navrhované potřebě postavit zde výhledově vodní nádrže.

Nelze přitom přistoupit na argument, že oba důvody ochrany plní stejný účel, kterým je zabránění nevratnému poškození lokality, a proto se navzájem nevylučují. Zatímco v případě

chráněných území jde o ochranu před poškozením cenných ekosystémů či vzácných druhů, ochrana lokalit vhodných pro akumulaci povrchových vod je jen dočasná s jednoznačně stanoveným cílem vybudovat zde vodní nádrž a území zaplavit.

U většiny lokalit se zatím nejedná o bezprostřední hrozbu, na druhou stranu je tlak na výstavbu již zcela reálný například u Nových Heřminovů (nádrž pod číslem 188 v seznamu lokalit uvedených v PHP). Nicméně ve všech případech by se do územních plánů zanesla budoucí výstavba vodní nádrže. Jde tedy evidentně o přípravu záměru, který je v rozporu s ochranou přírody. V některých případech se dokonce jedná o území začleněné do soustavy Natura 2000, kde je taková činnost vyloučená.

Vznášíme proto tuto připomínku:

V případě, že vytipovaná lokalita akumulace povrchových vod zasahuje na území chráněné podle zákona 114/1992 Sb., požadujeme její vypuštění ze seznamu Plánu hlavních povodí.

V Praze 19.10.2006

Aleš Sedláček, náčelník LLM